

Versió vigent: 01.01.2019 -

Llei 5/2012, de 15 d'octubre, de la Generalitat, d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana.

(DOGV núm. 6884 de 18.10.2012) Ref. 009462/2012

Siga notori i manifest a tots els ciutadans que les Corts han aprovat i jo, d'acord amb el que estableixen la Constitució i l'Estatut d'Autonomia, en nom del rei, promulgue la llei següent:

PREÀMBUL

En els últims anys han aparegut, junt amb el matrimoni, altres formes de convivència more uxorio, cada vegada més nombroses i més acceptades per la societat, que demanen una regulació adequada.

El fet que dues persones, amb independència del seu sexe, convisquen unides per un vincle d'afectivitat anàloga a la conjugal, crea un conjunt de relacions, drets i deures personals i patrimonials, tant entre els seus membres com amb relació a terceres persones, que en l'actualitat no poden ser desconeixuts pel dret positiu i que mereixen la protecció dels poders públics mitjançant la corresponent legislació.

A favor d'aquest reconeixement i d'aquesta protecció s'han pronunciat tant el Consell d'Europa com distintes institucions de la Unió Europea, per mitjà de les disposicions següents, entre d'altres: resolució d'1 d'octubre de 1981 de l'Assemblea de Parlamentaris del Consell d'Europa, resolució del Parlament Europeu de 8 de febrer de 1984, recomanació del Consell d'Europa de 7 de maig de 1988 que postula el reconeixement de l'eficàcia dels pactes i contractes entre les persones convivents de fet; resolució del Parlament Europeu de 6 de febrer de 1994 i recomanació de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa de 26 de setembre de 2000, entre d'altres.

El Consell no ha sigut insensible a estes recomanacions i en totes les seues actuacions normatives ha defés el principi d'igualtat i de no-discriminació. Així, per mitjà del Decret 250/1994, de 7 de desembre, va crear el Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana, que va ser desplegat mitjançant l'Orde de 15 de febrer de 1995, de la Conselleria d'Administració Pública.

Mereix una especial consideració la Llei 1/2001, de 6 d'abril, de la Generalitat, per la qual es regulen les unions de fet. Esta llei va suposar un pas ferm i decidit del Consell per a donar una solució jurídica adequada a una realitat sociològica indiscutible: l'increment de les unions de fet. La llei va establir una regulació equilibradora i igualitària, origen de la normativa actual.

No obstant això, no pot desconèixer-se que les societats evolucionen de mode molt ràpid en esta matèria i per això és obligació dels poders públics dictar normes que permeten la resolució dels nous problemes que puguen derivar-se d'esta realitat social. D'altra banda, no és discutible tampoc que les unions de fet presenten actualment un elevat grau de vigència i acceptació social, per la qual cosa el dret no sols ha de reconèixer-les i evitar situacions de discriminació, sinó que ha de dotar-les d'un marc jurídic que atenga els diversos problemes que puguen produir-se en el seu àmbit.

La finalitat d'esta llei, per tant, és establir un instrument jurídic adequat i suficient que permeta a les parelles ordenar la seua convivència en l'aspecte personal i patrimonial, quan no hagen contret matrimoni, d'acord amb els principis d'igualtat i de no-discriminació.

Aquesta norma, que es dicta a l'empara de les competències exclusives que l'article 49.1.1.a i 2.a de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana atorga a la Generalitat, parteix del màxim respecte a la llibertat de les persones per a constituir una unió de les regulades per aquesta i per a regular les seues relacions personals i patrimonials, amb ple respecte a la seua intimitat i sense majors requisits que els necessaris per a garantir la seguretat jurídica tant dels qui conviuen com de terceres persones.

El dit principi inspira tot l'articulat de la present llei, de manera que la configuració del règim de convivència serà la que els seus membres hagen acordat atribuir-se voluntàriament.

La llei regula les unions de fet formalitzades, en les quals els que conviuen manifesten de forma expressa la voluntat de constituir una unió de fet, i la formalitzen mitjançant la inscripció en el Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana. Per això, la llei, sempre en defecte de regulació particular, els reconeix un ventall de drets i deures vinculats a aquesta convivència, amb inevitables efectes personals i patrimonials, tant durant la seua vigència com en el moment de l'extinció.

En el sentit exposat, la llei s'inicia amb un capítol I que conté les disposicions generals. En estes normes es contenen l'objecte de la llei, els seus principis rectors, fonamentats a evitar les situacions de discriminació, i l'àmbit d'aplicació de la norma, que es fonamenta en el veïnat civil valencià, com es desprén de l'article 3.4 del vigent Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

Este capítol I conté a més tres preceptes dedicats a l'acreditació i prova de les unions de fet, a les prohibicions per a la seua constitució i als modes d'extinció.

Quant a les formes d'acreditació, s'ha optat per un simple règim de manifestació expressa de la voluntat comuna, i s'admeten les més simples i menys costoses fórmules d'expressió per a facilitar-la. La inscripció en el Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana es regula com un instrument de publicitat per a dotar de certesa i efectes jurídics la unió, i es preserva així la seguretat jurídica necessària.

Les prohibicions per a constituir una unió de fet estan inspirades en el principi de mínima intervenció, impeding únicament la constitució de la unió en situacions de manteniment simultani d'altres vincles convivencials, minoria d'edat sense emancipació o parentiu molt pròxim.

Finalment, també queda reflectit el principi de llibertat individual, inspirador de la llei, per regular els supòsits d'extinció de la unió, els seus efectes i la seua cancel·lació en el Registre d'Unions de Fet Formalitzades.

Els capítols II i III es refereixen a la regulació de la convivència i dels aspectes patrimonials entre les persones convivents, fonamentada en el respecte a les decisions adoptades per aquells que integren la unió. Així, els qui conviuen poden establir lliurement els pactes que regessen les relacions personals i patrimonials de la seua unió, tant durant aquesta, com després de la seua extinció, sense més límits que la llei, la moral, l'ordre públic i la igualtat dels seus propis drets.

La llei estableix normes relatives al règim econòmic que es fonamenten en el principi d'independència patrimonial amb l'obligació d'ambdós membres de la unió de contribuir a la satisfacció dels gastos comuns, i es determina quins tenen esta naturalesa i s'estableixen requisits per a determinats actes d'administració i, en especial, per a la disposició de la vivenda habitual de la parella.

També regula la llei el dret d'aliments. El dret a percebre una compensació econòmica o una pensió periòdica en cas de cessament de la convivència podrà reconèixer-se si expressament s'haguera pactat.

Després de regular la responsabilitat dels que integren les unions formalitzades enfront de terceres persones i atorgar a la persona convivent supervivent un dret, limitat en el temps, d'usar l'habitatge familiar després de morir la parella, la llei estableix, en el capítol IV, referit a les relacions personals i familiars, que els que integren una unió de fet formalitzada es consideraran equiparats als cònjuges quant a l'exercici de les accions relacionades amb les declaracions d'incapacitat, prodigalitat, absència, defunció i exercici de les funcions de tutela i curatela, i preveu en el capítol V, relatiu als drets successoris, el dret de qui sobreviu a ocupar en la successió de la parella la mateixa posició que correspon legalment al cònjuge supervivent.

El capítol VI de la Llei estableix determinats supòsits d'equiparació de les unions de fet formalitzades a les matrimonials. Aquests supòsits obeeixen a l'aplicació de les recomanacions internacionals anteriorment mencionades i tenen el propòsit d'evitar situacions de discriminació o desigualtat injustificada. Així, en diverses matèries competència de la Generalitat la Llei disposa que els qui integren les unions de fet formalitzades tindran la mateixa consideració que els qui són cònjuges.

Finalment, una disposició addicional, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i tres disposicions finals completen esta regulació.

CAPÍTOL I. Disposicions generals

Article 1. Objecte i principis d'esta llei

1. L'objecte d'aquesta llei és la regulació *dels drets i deures dels qui són membres*¹ de les unions de fet formalitzades, entenent per tals les formades per dues persones que, amb independència del seu sexe, convisquen en una relació d'afectivitat anàloga a la conjugal, i que complisquen els requisits d'inscripció de l'article 3 d'aquesta llei.

2. Ningú podrà ser objecte de discriminació per raó de la naturalesa, matrimonial o no, del grup familiar del qual forme part.

Article 2. Àmbit d'aplicació²

Article 3. Constitució de les unions de fet formalitzades

Són unions formalitzades aquelles en què consta la seua existència, bé per declaració de voluntat dels seus integrants davant del funcionari encarregat o la funcionària encarregada del Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana plasmada en la corresponent inscripció o bé en un altre document públic inscrit en el mencionat registre, sempre que complisquen els requisits que determina esta llei per a ser considerades com a tal.

La inscripció de la unió de fet en el Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana té caràcter constitutiu i es produirà mitjançant una resolució de l'òrgan competent per a la gestió d'aquest Registre, en el termini de tres mesos des de la sol·licitud i els efectes del silenci administratiu seran negatius, sense perjudici de la resolució posterior sobre aquella. Contra aquesta resolució cabrà interposar el recurs administratiu corresponent.

Article 4. Prohibicions per a constituir una unió de fet

1. No podran formar una unió de fet, a l'efecte d'aquesta llei:

- a) Les persones menors d'edat no emancipades.
- b) Els qui estiguen casats o casades amb una altra persona, sense estar separats o separades legalment d'aquesta mitjançant sentència judicial, i els qui mantinguen una unió de fet formalitzada amb una altra persona.
- c) Els qui siguen parents en línia recta, per consanguinitat o adopció, o col·lateral, en els mateixos termes, fins al segon grau.

2. No podrà pactar-se una unió de fet amb caràcter temporal o condicional.

3. Quan la unió de fet quede fora de l'àmbit d'aplicació a què es refereix l'article 2 d'aquesta llei, com també quan se sol·licite la unió de fet en algun dels supòsits de prohibició recollits en aquest article, es dictarà una resolució denegatòria de la inscripció per l'òrgan competent per a la gestió del Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana, en el termini de tres mesos des de la sol·licitud i els efectes del silenci seran negatius. Contra aquesta resolució cabrà interposar el recurs administratiu corresponent.

Article 5. Extinció de la unió de fet i cancel·lació de la seua inscripció

1. La unió de fet s'extingeix per les causes següents:

- a) Per comú acord dels seus membres.

¹ Incís "dels drets i deures dels qui són membres" de l'article 1.1 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional** recaiguda en el recurs d'inconstitucionalitat 4522-2013, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència (BOE núm. 170 de 15.07.2016).

² Article 2 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

- b) Per declaració de voluntat de qualsevol d'ells o elles.
- c) Quan qualsevol dels convivents o les convivents estiga incurs en un procés penal iniciat per atemptar contra la vida, la integritat física, la llibertat, la integritat moral o la llibertat i la indemnitat sexual de l'altre o de l'altra o dels fills o les filles comunes o de qualsevol d'ells o d'elles, i s'haja dictat una resolució judicial motivada en què es constaten indicis fundats i racionals de criminalitat.
- d) Per mort o declaració de defunció de qualsevol dels seus membres.
- e) Per cessament efectiu injustificat de la convivència durant un termini mínim de tres mesos.
- f) Per matrimoni de qualsevol dels seus membres.

2. En cas d'extinció de la unió de fet formalitzada, qualsevol dels membres haurà de sol·licitar, en el termini d'un mes, la cancel·lació de la inscripció que conste en el Registre d'Unions de Fet Formalitzades.

3. La cancel·lació de la unió de fet en el Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana es produirà mitjançant una resolució de l'òrgan competent per a la gestió d'aquest registre, en el termini màxim de tres mesos des de la sol·licitud, i els efectes del silenci administratiu seran positius, sense perjudici de la resolució posterior sobre aquella. Contra la dita resolució cabrà interposar el recurs administratiu corresponent.

Article 6. Efectes de l'extinció de la unió de fet formalitzada ³

CAPÍTOL II. Regulació de la convivència

Article 7. Llibertat de regulació ⁴

CAPÍTOL III. Règim econòmic

Article 8. Gastos comuns de la unió de fet formalitzada ⁵

Article 9. Dret d'aliments ⁶

Article 10. Disposició de la vivenda habitual de la unió de fet formalitzada ⁷

Article 11. Responsabilitat patrimonial ⁸

Article 12. Aixovar domèstic i ús de la vivenda ⁹

CAPÍTOL IV. Relacions personals i familiars

Article 13. Representació legal de la persona convivent ¹⁰

³ Article 6 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

⁴ Article 7 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

⁵ Article 8 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

⁶ Article 9 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

⁷ Article 10 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

⁸ Article 11 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

⁹ Article 12 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

¹⁰ Article 13 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

CAPÍTOL V. Drets successoris

Article 14. Drets de la persona convivent supervivent en la successió de la persona premorta ¹¹

CAPÍTOL VI. Altres efectes de la unió de fet formalitzada

Article 15. Altres efectes de la unió de fet formalitzada

Les persones que integren les unions de fet formalitzades tindran la mateixa consideració que els cònjuges als efectes següents:

1. La regulació de la funció pública que és competència de la Generalitat, quant a llicències, permisos, situacions administratives, provisió de llocs de treball i ajuda familiar.

2. Els drets i obligacions de dret públic establits per la Generalitat en matèries de la seua competència, com ara normes pressupostàries, indemnitzacions, subvencions i tributs autonòmics.

3. Quant als drets a percebre pensions de viudetat i a les indemnitzacions per accidents laborals o malalties professionals, caldrà ajustar-se a allò que s'ha disposat per la legislació aplicable en cada cas.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Única. Unions de fet inscrites conforme a la normativa anterior ¹²

Les unions inscrites en el Registre Administratiu d'Unions de fet de la Comunitat Valenciana conforme a la Llei 1/2001, de 6 d'abril, de la Generalitat, per la qual es regulen les unions de fet, i al Decret 61/2002, de 23 d'abril, del Consell, pel qual es va aprovar el Reglament de desenvolupament de la citada norma, s'integraran d'ofici i de manera automàtica en el Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana previst en l'articulat d'aquesta llei.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

Única

Fins que el Consell approve el Reglament del Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana, la inscripció prevista a l'article 3 de la present llei es durà a terme en el Registre Administratiu d'Unions de Fet de la Comunitat Valenciana existent.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

Queda derogada la Llei 1/2001, de 6 d'abril, de la Generalitat, per la qual es regulen les unions de fet, i totes aquelles disposicions del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen a la present llei.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Títol competencial habilitant

La present llei es dicta a l'empara de les competències exclusives que l'article 49.1.1.^a i 2.ª de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana atorga a la Generalitat.

¹¹ Article 14 anul·lat per la **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016 del Tribunal Constitucional**, amb els efectes assenyalats en el fonament jurídic 10 d'aquesta Sentència.

¹² Disposició addicional única modificada per l'article 63 de la **Llei 27/2018, de 27 de desembre**, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera i d'organització de la Generalitat. (DOGV núm. 8453 de 28.12.2018) Ref. Base de dades 011731/2018.

Segona. Habilitació per al desplegament reglamentari

1. Es faculta expressament el Consell perquè aprobe les disposicions necessàries per al desplegament i execució del que estableix aquesta llei.

2. En el termini d'un any comptador des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el Consell haurà d'aprovar el reglament d'organització i funcionament del Registre d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana.

Tercera. Entrada en vigor

La present llei entrarà en vigor al mes de la seua publicació en el Diari Oficial de la Comunitat Valenciana.

Per tant, ordene que tots els ciutadans, tribunals, autoritats i poders públics als quals pertoque, observen i facen complir esta llei.

València, 15 d'octubre de 2012

El president de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

ANÀLISI JURÍDICA

Aquesta disposició afecta:

Deroga:

- **LLEI 1/2001, de 6 d'abril, per la qual es regulen les unions de fet. [2001/3355] (DOGV núm. 3978 de 11.04.2001) Ref. Base de dades 1454/2001**

Aquesta disposició està afectada per:

Afectada per:

- **Tribunal Constitucional. Recurs d'inconstitucionalitat número 4522-2013, contra la Llei 5/2012, de 15 d'octubre, de la Generalitat, d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana. [2013/9121] (DOGV núm. 7116 de 23.09.2013) Ref. Base de dades 008760/2013**
- **Tribunal Constitucional. Recurs d'inconstitucionalitat número 4522-2013, contra la Llei 5/2012, de 15 d'octubre, de la Generalitat, d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana. [2013/11884] (DOGV núm. 7172 de 13.12.2013) Ref. Base de dades 011295/2013**

Modificada per:

- **Sentència 110/2016, de 9 de juny de 2016, del Tribunal Constitucional, recaiguda en el recurs d'inconstitucionalitat 4522-2013, promogut pel president del Govern contra la Llei 5/2012, de 15 d'octubre, de la Generalitat, d'Unions de Fet Formalitzades de la Comunitat Valenciana (BOE núm. 170 de 15.07.2016).**
- **LLEI 27/2018, de 27 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera i d'organització de la Generalitat. [2018/12241] (DOGV núm. 8453 de 28.12.2018) Ref. Base de dades 011731/2018**